

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 43 · 18. januar
Sesjonen 2023–2024

Møte torsdag den 18. januar 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 43):

1. Interpellasjon fra representanten Elise Waagen til kunnskapsministeren:

«Det siste året har flere undersøkelser, som PIRLS, ICCS og PISA, vist en negativ utvikling i elevenes læringsresultater. Årsakene ligger trolig både i og utenfor skolen. Derfor kan ikke lærerne snu utviklingen alene. Samtidig har den teknologiske utviklingen vært omfattende. Teknologi er viktig når den fremmer økt læring, men uten bedre styring er det også stor risiko for at den reduserer læring og har negativ påvirkning på konsentrasjon og leseferdigheter.

Hva vil regjeringen gjøre for at elevene skal lære mer og bedre?»

2. Interpellasjon fra representanten Morten Stordalen til samferdselsministeren:

«Flytoget og tilbringertjenesten til Gardermoen er noe av det som fungerer best i norsk jernbane. Det fremstår som underlig at noe av det første statsråden gjør i jernbanesektoren er å legge ned Flytoget, slik han i praksis har gjort fra senest 2028. Det er eldre trafikkdata som begrunner nedlegging av Flytoget-tilbudet. Trafikkdata etter pandemien viser endret kapasitetsutvikling og behov.

Vil statsråden innhente nye trafikkdata for å definere behovene for togtrafikken på Østlandet, og revurdere videreføring av det togselskapet de reisende er mest fornøyd med?»

3. Referat

Presidenten [10:00:10]: Representanten Frank Edvard Sve vil framsette et representantforslag.

Frank Edvard Sve (FrP) [10:00:25]: På vegner av representantane Morten Stordalen, Dagfinn Henrik Olsen, Tor André Johnsen, Himanshu Gulati og meg sjølv har eg gleda av å fremje eit representantforslag om å oppheve forskrift om utsleppskrav til køyretøy ved ofentleg anskaffing til vegtransport.

Presidenten [10:00:48]: Representanten Tobias Drevland Lund vil framsette et representantforslag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:01:05]: På vegne av stortingsrepresentantene Seher Aydar, Marie Sneve Martinussen og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om bedre forebygging og bekjempelse av vold mot og drap av kvinner.

Presidenten [10:01:20]: Representanten Per-Willy Amundsen vil framsette et representantforslag.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:01:35]: På vegne av stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Hans Andreas Limi og meg selv har jeg den ære å framsette et forslag om endring av lov om foreldelse av fordringer.

Presidenten [10:01:44]: Representanten Une Bastholm vil framsette et representantforslag.

Une Bastholm (MDG) [10:02:01]: På vegne av representantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og meg selv har jeg æren av å framsette et forslag om en ny arealpolitikk for å stanse nedbygging av norsk natur.

Presidenten [10:02:10]: Representanten Birgit Oline Kjerstad vil framsette et representantforslag.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:02:34]: På vegner av stortingsrepresentanten Ingvild Wetrhus Thorsvik og meg sjølv vil eg presentere eit forslag om tilbakekall av opphaldsløyve og statsborgarskap.

Presidenten [10:02:49]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:08]

Interpellasjon fra representanten Elise Waagen til kunnskapsministeren:

«Det siste året har flere undersøkelser, som PIRLS, ICCS og PISA, vist en negativ utvikling i elevenes læringsresultater. Årsakene ligger trolig både i og utenfor skolen. Derfor kan ikke lærerne snu utviklingen alene. Samtidig har den teknologiske utviklingen vært omfattende. Teknologi er viktig når den fremmer økt læring, men uten bedre styring er det også stor risiko for at den reduserer læring og har negativ påvirkning på konsentrasjon og leseferdigheter.

Hva vil regjeringen gjøre for at elevene skal lære mer og bedre?»

Elise Waagen (A) [10:04:19]: Det siste året har vi fått urovekkende informasjon fra flere hold som viser at tilstanden i norsk skole ikke er så bra som vi skulle ønske. PIRLS, ICCS og PISA er noen av undersøkelsene som viser en negativ utvikling i elevenes læringsresultater. Vi ser en nedgang i leseferdigheter, matematikk og naturfag. Samtidig meldes det om økende fravær, det meldes om mobbing, og det meldes om uro i klasserommene. Det bekymrer meg, og jeg tror også det bekymrer en del foreldre som sender ungene sine på skolen og bare ønsker det beste for barnet sitt.

Skolen skal være et sted for læring, mestring og sosial tilhørighet. Dessverre ser vi at det er flere piler som peker i feil retning. Jeg tror ikke de dårlige resultatene i skolen har en enkel forklaring. Verken pandemi eller ukontrollert digitalisering av skolen kan alene gi svaret på hvorfor elever har prestert dårligere i matematikk, eller hvorfor norske 14-åringer gjør det dårligere i demokrati-forståelse enn tidligere.

Det er flere forhold som spiller inn, både i og utenfor skolen. Det har vært en pandemi, og vi vet at det er flere endringer i samfunnet. Det betyr likevel ikke at vi som politikere har noe mindre ansvar for å snu utviklingen vi ser i skolen. Det ansvaret vil Arbeiderpartiet ta. Selv om vi ikke kan peke på ett parti som skal bære hele ansvaret, savner jeg at Høyre i debatten om norsk skole er med og tar sin del av ansvaret.

PISA-undersøkelsen ble tatt opp et halvt år etter at Høyre forlot regjeringskontorene, og jeg mener at det er på sin plass å nevne at Høyre også styrte når elevene nå har de dårligste resultatene vi har sett på lenge – åtte år hvor motivasjonen har falt, og åtte år hvor vi ser at mobbetallene har økt.

Nå mener jeg det trengs et løft for både bedre læring og et bedre skolemiljø. Vi må tørre å se på hva som er gjort feil de siste årene. Jeg tror ikke vi nødvendigvis bare trenger å gjøre mer av det samme. De siste årene har vært preget av en ukontrollert digitalisering av skolen – ukontrollert, fordi hovedmålet har vært å innføre skjerm for skjermens skyld. Verken vi som politikere og fellesskap eller kommunene har vært gode nok til å stille de kritiske spørsmålene om vi egentlig bidrar til mer kvalitet og mer læring.

Det er bred enighet om at skolen skal ruste elevene til å leve i en digitalisert verden, men nå ser vi at digitaliseringen kan gå på bekostning av læring, konsentrasjon og det sosiale fellesskapet som skolen skal være. Jeg mener at vi trenger en bedre balanse mellom skjerm og fysiske bøker, mellom penn og tastatur. Flere lærere melder om at det ikke er et reelt alternativ å bruke noe annet enn skjerm. Skjerm har rett og slett blitt et sparetiltak i flere kommuner, og det har gått på bekostning av de fysiske bøkene.

Regjeringen har satt ned et skjermutvalg for å se på konsekvensene av skjerm i barn og ungdoms oppvekst. De har allerede påpekt at barn leser dårligere på skjerm enn på papir. Det er kommunenes ansvar å sørge for at man har de læremidlene man trenger i skolen, men vi ser at utviklingen har gått så langt flere steder at jeg mener det var helt på sin plass at regjeringen nå valgte å øremerke 115 mill. kr til fysiske lærebøker i skolen.

I går var jeg og besøkte 6. klasse på Aursmoen skole i Aurskog-Høland. Der møtte jeg fornøyde elever som har fått nye fysiske lærebøker i både norsk, engelsk og

matte – et spleiselag mellom kommunen, med ordfører Roger Evjen i spissen, og regjeringen. Dette mener jeg er et viktig steg i riktig retning.

Vi bruker bistandsmidler i andre land på å lære barn å lese. Jeg tror vi er ganske enige om at lesing er en helt grunnleggende ferdighet, både for å klare seg i andre fag og for å klare seg som menneske. Derfor er vi nødt til å få opp ferdighetene, og det må vi gjøre i fellesskap.

Jeg lurte på: Hva vil regjeringen og kunnskapsministeren gjøre for å snu de negative læringsresultatene i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:09:38]: Resultatene fra PISA 2022 viser at norske 15-åringer presterer betydelig lavere i matematikk, lesing og naturfag sammenlignet med PISA 2018. Som representanten Waagen peker på, er PISA 2022 bare én av flere undersøkelser som viser at pilene i norsk skole går i feil retning. Regjeringen har høye ambisjoner for norsk skole, og dette er en utvikling vi må snu.

Jeg mener at årsakene til nedgangen er sammensatte. Norge er blant de landene i verden som har digitalisert skolen mest. Vi vet at digitalisering har endret lesevanene våre. Skjermbruken har gjort noe med konsentrasjonsevnen vår, med utholdenheten vår og med oppmerksomheten vår. Det offentlige utvalget som ser på konsekvenser av barn og unges skjermbruk, peker bl.a. på at elevene leser dårligere på skjerm enn på papir. Den negative effekten av å lese på skjerm er størst hos elever med lave leseferdigheter. Vi vet også at mange unge har blitt mindre motivert for skole, og flere forteller at de kjeder seg når de er der. Selv om de aller fleste trives, ser vi at flere rapporterer om mobbing. Det er også bekymringsfullt at fraværet øker, både i ungdomsskolen og på videregående skole.

Jeg mener vi har gode forutsetninger for å snu den negative utviklingen, og regjeringen er allerede i gang med flere tiltak.

For det første vil vi gjøre mer for å balansere bruken av teknologi i skolen. Jeg tror mange sitter med en følelse av at digitaliseringen har gått for fort, uten at vi har stilt de riktige kontrollspørsmålene. Hva gjør skjermbruken med ungene våre? PISA-resultatene viser til at omtrent én av tre elever rapporterer at de blir distraheret av egen bruk av digitale ressurser i klasserommet. Sånn kan vi ikke ha det. Skjerm skal kun brukes i klasserommet når det faktisk bidrar til læring. Regjeringen har sammen med KS lagt fram en strategi for digital kompetanse og infrastruktur som vi nå følger opp.

For det andre er regjeringen i gang med en lesesatsing som skal fremme leselyst og øke ungenes leseferdigheter. Vi har bl.a. styrket skolebibliotekene, gitt støtte til innkjøp av flere fysiske skolebøker og satt i

gang et prosjekt som skal fremme leselest. I tillegg har Lesesenteret fått bevilget midler som skal bidra til å styrke leseopplæringen i skolen.

For det tredje er vi gang med å gjøre skolen mer praktisk og variert, sånn at motivasjonen øker og unge våre lærer mer. Vi har opprettet en tilskuddsordning på 127 mill. kr til innkjøp av utstyr og en åtteårig rentekompensasjonsordning for investeringer i inventar og læringsarenaer som er praktiske. Jeg vil komme tilbake med flere tiltak for en praktisk og variert skole gjennom stortingsmeldingen om 5.–10. trinn.

For det fjerde må vi redusere fraværet i skolen og snu den negative utviklingen i læringsmiljøet. I høst leverte Utdanningsdirektoratet forslag til flere tiltak om fravær og fraværeregler. Jeg er nå i gang med å vurdere forslagene og har sendt på høring forslag om nye fraværeregler i videregående. Vi jobber også kontinuerlig med skolemiljø og for å redusere mobbing. I neste års statsbudsjett prioriterer regjeringen 35 mill. kr ekstra til å styrke dette arbeidet.

Jeg har sett mange eksempler på skoler og lærere som strekker seg svært langt for at ungene skal ha det bra og lære mer. Jeg vil understreke at lærerne ikke kan snu denne negative utviklingen alene. Vi trenger en bred mobilisering hvor politikere, sentrale og lokale myndigheter, organisasjoner og foreldre støtter opp om skolens og lærerens viktige oppdrag.

Elise Waagen (A) [10:14:15]: Takk til statsråden for gode refleksjoner rundt elevenes læringsresultater. Jeg er enig: Det finnes ikke ett enkelt svar. Jeg deler også statsrådens betraktninger om at vi trenger en bred innsats hvis vi skal klare å løfte resultatene i skolen. Jeg håper at de andre partiene i denne salen vil være med på nettopp det, for fellesskolen er grunnmuren i våre barns skolegang. Skal vi lykkes med skolepolitikken, må vi sørge for at alle barn uavhengig av utgangspunkt kan oppleve nettopp mestring i skolen.

Jeg tror vi for lenge har innrettet skolen for dem som er flinke til å sitte stille ved pulten. Det ser vi også med PISA-resultatene nå; det er ofte guttene som gjør det dårligere i skolen. Vi vet at langt fra alle elever kan det å sitte stille. Barn og unge er forskjellige, og det må også skolen tilrettelegges for. Vi vet også, ut fra statistikken, at hos de elevene som løper inn som engasjerte seksåringer – inkludert min egen, som begynte i fjor høst – daler motivasjonen når de kommer til 5. klasse. Allerede fra 5. klasse og utover synker motivasjonen, og den er på bunnen ved 10. klasse. Jeg tror ikke det først og fremst er noe feil med ungene våre. Vi må se på hvordan vi har innrettet skolen og systemet, sånn at vi klarer å holde motivasjonen og mestringen oppe. Motivasjonen er også nøkkelen til bedre læringsresultater.

Elever lærer både med hodet og med hendene, og jeg er helt enig med statsråden, som peker på at vi trenger å fylle en mer praktisk og variert skole med innhold. Vi er glade for at regjeringen allerede har satt av penger til en mer praktisk og variert skole, og til å gjøre det lettere for kommunene å investere i utstyr. Dette står i kontrast til Høyre, som i sitt alternative statsbudsjett velger å kutte hele regjeringens satsing på en mer praktisk og variert skole. For å være helt nøyaktig lar de det stå igjen 15 mill. kr, og hvis man deler det på alle elever i Norge, blir det cirka én blyant til hver.

Vi må ta inn over oss at motivasjonen faller, og tiden er overmoden for å gjøre noe med skolen. Jeg er glad for at vi nå peker på en viktig endring, og jeg mener at en viktig forutsetning for det er at lærerne har det utstyret de trenger for å kunne tilrettelegge i skolen. Mange lærere peker på at man ønsker, har lyst og vil, men at tiden ikke strekker til, og at ressursene ikke er der. Da er det vår jobb å stille opp.

Skal vi komme noen vei med skolen, trenger vi ikke å gjøre den mer teoritung. Skal vi løfte guttene framover, og løfte alle elevene, trenger elevene å få lære både med hodet og med hendene.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:17:35]: Jeg deler interpellantens engasjement for akkurat dette temaet, spesielt det interpellanten er inne på knyttet til motivasjon som nøkkel til bedre læringsresultater, som det ble sagt i innlegget. Praktisk læring vet vi er utrolig viktig for å få dette til – for å få motivasjonen og læringen opp og snu de negative resultatene. Når vi snakker om praktisk læring, legger vi en bred forståelse til grunn. Det handler ikke bare om en mer praktisk opplæring i de klassiske praktiske og estetiske fagene. Det handler også om å gjøre opplæringen i de andre fagene mer praktiske. Det kan bl.a. innebære å ha flere utforskende og praktiske læringsaktiviteter, at elever får bruke sansene og får være mer fysisk aktive i løpet av skolehverdagen. Det handler også om å bruke andre læringsarenaer enn klasserommet.

Vi vet at elevene lærer forskjellig, og de ønsker variasjon. En mer praktisk opplæring kan bidra til mer motivasjon og utholdenhet i skolehverdagen, men også til at opplæringen blir mer relevant og forståelig for elevene, slik at de lærer mer i alle fag. Det kan være særlig viktig for dem som i dag ikke presterer så godt på skolen.

Jeg er veldig glad for at denne regjeringen nettopp i inneværende år satser på en mer praktisk opplæring, med en pott på 127 mill. kr til en tilskuddsordning og en ny rentekompensasjonsordning for større investeringer i lokaler og inventar. Der skal det være hele 8 mrd. kr fordelt på de neste åtte årene.

Jeg må også si at jeg håper at det er flere partier som kan gi støtte til denne satsingen – utover posisjonen, regjeringen og SV. Det ser jeg med stor interesse fram til at vi sammen, på tvers av partigrensar, skal få til framover.

Torbjørn Vereide (A) [10:20:02]: Mora mi er lærar, men ho er òg psykolog, reservemamma, reserveplanleggjar og ein tryllekunstnar. Ho må gjere veldig mange ting i tillegg til virket sitt som kontaktlærar på ein skule i Trondheim. Eg trur at den einaste grunnen til at ho klarer å leggje ned så masse innsats som ho gjer, er at ho verkeleg brenn for det. Ho er typen som framleis får julekort av elevar som heldt på å falle ut for ti år tilbake. Det er litt sånn at sjølv om ho latar som det ikkje påverkar ho så veldig masse, ser ein på ho at det er noko som verkeleg betyr noko.

Når vi ser resultatata frå PISA på lesevanskar og konsentrasjon, og når vi får tilbakemelding om mobbing, er eg bekymra. Eg er redd for kva framtida til mange av desse barna rundt i dei klasseromma vil vere. Nettopp difor er eg veldig glad for at vi har fått ein kunnskapsminister som er veldig tydeleg på at desse problema ikkje er «peanuts», det er noko ein må møte med handlekraft. Noko av det kan botne i skjerm, noko av det kan handle om strukturelle ekskluderingsmetodar som ein må røske tak i, og noko av det kan handle om handlingsrommet lærarane har i klasserommet.

Eg har ein diagnose. Eg har ADHD. Eg har vore ein av desse veldig mange gutane som har sete på bakarste benk i klasserommet og slite med å finne roen, slite med å finne plassen min gjennom skulekvardagen og finne ut korleis eg kan trivast, og korleis eg kan lære. Når eg i mitt andre virke, etter at eg har kome på Stortinget, møter igjen folk som er i Nav-systemet, møter eg dessverre altfor mange som har vore på akkurat den same skulebenken som eg, som har vore rastause, og som har masse evner og talent, men som ikkje heilt har fått den hjelpa han eller ho trong. Det gjer meg lei meg, men eg blir òg optimistisk når eg ser at det føregår konkrete satsingar på ein meir praktisk skulekvardag, der ein kan lære med hendene, bevege kroppen og tenkje på nye måtar.

Det er ein politisk forskjell på det Kari, Arbeidarpartiet og Arbeidarparti-Senterparti-regjeringa leverer på praktisk skule, og det Høgre og Framstegspartiet legg i dette. Eg meiner at når Høgre føreslår å kutte vanvitig masse innanfor satsing på den praktiske skulen, sviktar dei mange av dei som sit på bakarste skulebenk.

Kva er eigentleg alternativet til at dei skal få utfalde seg på eit språk og på ein måte som dei faktisk meistrar? Eg trur dessverre alternativet er at fleire av dei vil ende opp i den veldig lange køen av unge menneske som hamnar på Nav permanent, men som ikkje burde ha gjort det.

Det er veldig store utfordringar, men eg trur vi òg har eit veldig stort potensial for å løyse dette. Viss vi skal klare det, meiner eg at vi må ha alle foreldre med på laget. Då er det spesielt tre oppfordringar eg har lyst til å gje.

Eg skal sjølv bli pappa om ikkje så altfor lenge, og eg tenkjer at denne beskjeden òg går til meg sjølv: Når vi seier noko om skjermbruken til barnet, tenk òg på din eigen. Tenk på din eigen skjermbruk som vaksen, og kva signal det sender til dei minste. Når du snakkar med barnet ditt om mobbing, tenk òg litt over kva du eller familiemedlemer skriv om andre menneske i kommentarfeltet, eller korleis ein snakkar om folk ein ikkje er einig med eller ikkje likar så godt. Ord vi brukar, smittar over på dei minste.

Det aller siste eg har lyst til å seie, er: Støtt læraren. Læraren, som mi eiga mor, er ein superhelt, men superheltar fungerer sjeldan aleine. Dei treng at vi har eit heilt lag som støttar opp om den jobben dei gjer, og nettopp der, i det bildet, kjem du som forelder inn.

Presidenten [10:25:04]: Presidenten vil minne om at verken statsråder eller medrepresentanter tiltales med fornavn i stortingsalen.

Margret Hagerup (H) [10:25:26]: Det var godt å høre en representant som snakket om lærerne her oppe.

Det er tidlig innsats å sørge for en god skole hvor elevene mestrer og lærer seg å lese, skrive og regne. Det øker trivselen og relasjonen til medelever og lærere, og det har også en direkte konsekvens for hvorvidt en klarer å fullføre med et planlagt studieløp. Frafall i norsk skole har enorme kostnader senere i livet, både for samfunnet og – mest av alt – for den enkelte. Læreren er helt avgjørende for at elevene skal lære mer og bedre. Det er det så langt blitt sagt lite om i dag.

Fram til pandemien pekte mange piler i skolen i riktig retning. Høyre investerte betydelig i lærerne og åpnet for karriereveier i klasserommet. Fraværsgrensen førte til at rekordmange elever kom inn i klasserommene, de fullførte og besto, og vi løftet yrkesfagene og fagskolen og fikk virkelig satt viktigheten av gode fagfolk på dagsordenen.

Regjeringen Støre har etter to år som ansvarlige for skolepolitikken så langt reversert og hatt hule løfter om en tillitsreform som ingen ennå vet hva skal inneholde. Regjeringen ser ut til å være mer opptatt av alt annet enn kvalitet og innhold i skolen.

Det er grunn til å bekymre seg over en rekke urovek-kende trender, men jeg bekymrer meg også for en skoledebatt som nå handler om skjerm, for hva er skjerm? Skjerm kan være da jeg nylig så kroningen av kong Frederik 10. på fjernsyn, og ble rørt av et monarki som

står for kontinuitet og stabilitet i en urolig verden. Jeg kan bli irritert av skjerm hvis jeg oppdager at 8-åringen har sneket seg inn på YouTube på iPaden sin uten lov. For mormoren min var skjermen et kontaktpunkt til resten av verden.

Debatten om læremidler i skolen blir dermed svært upresis, og jeg mener at kunnskapsministeren har et klart og tydelig ansvar for å få denne debatten inn på riktig spor. Skjerm som begrep i skole er uten innhold, uten pedagogikk og ikke minst uten et medium. Papir, blyant og bøker har sine klare kvaliteter og egenskaper, men det har også de mange ulike digitale læremidlene. Enkelte leser bedre på iPad hvis det er korte tekster. Lengre tekster leses best i en bok.

Hvis vi skal ha tillit til lærerne, må vi også ha tillit til at de bruker det læremiddelet som best fremmer læring. Valg av læremidler bør basere seg på faglige og pedagogiske vurderinger, og der er læreren best kvalifisert. Kunnskapsministeren må fylle verktøykassen og gi lærerne reelle valg, men viktigere enn det er jo å sørge for at vi får flere lærere inn i klasserommet, og at vi gir dem karrieremuligheter hvor de kan fortsette å undervise. Jeg opplever at dette er utfordringer statsråden ikke tar tak i.

Motivasjonen faller dramatisk fra 5. trinn, fraværet øker, flere elever opplever mobbing, og færre søker seg til læreryrket. Samtidig har mange skoler allerede hatt klare regler for mobilforbud, så la oss snakke om det som faktisk skjer inne i klasserommet. Vi er helt enig med Arbeiderpartiet i at en mobiltelefon i utgangspunktet har lite i et klasserom å gjøre, og vi er også helt enig med Arbeiderpartiet i at det ikke trengs et nasjonalt forbud.

Læreren er den viktigste personen for å fremme elevens læring. Det er de som kan skape kultur for læring, sørge for god intensivopplæring og hjelpe den enkelte elev til å mestre ut fra egne forutsetninger.

Skal vi lykkes med å skape en skole der våre barn og barnebarn lykkes i framtiden, må vi slutte å debattere ytterpunktene. De grunnleggende utfordringene i norsk skole løses ikke gjennom kortsiktige tiltak, som mobilforbud og flere sløydbenker i klasserommene. Det er ingen motsetning mellom å lære seg å lese, skrive og regne og det å bruke hendene. En god snekker bruker hele seg i arbeidet. Det er heller ikke noe motsetningsfylt i å bli god til å lese og skrive gjennom å bruke både skjerm, penn, papir og bok.

De nye fagplanene som kom i 2020, legger til rette for en mer praktisk og utforskende læring, og handlingsrommet er lagt i klasserommet og på den enkelte skole. Det er jeg glad for at kunnskapsministeren har trukket fram ved flere anledninger. Dette har Vardheia ungdomsskole på Jæren vist. De har sveiserom, de har sløydbenker, de har grønnsakskasser i skolegården, og de har

et eget gamingrom. Det er mye godt som kan skje i skolen når vi gir lærere og skoleeiere tillit.

Ingenting er viktigere for elevenes læring enn at de møter dyktige, kvalifiserte og engasjerte lærere. Det kan gjøre at de både trives og lærer, men det kan også bidra til at de faktisk fullfører skolegangen. Det krever imidlertid en regjering som setter kvalitet og innhold først. Da må vi også fortsette å investere i lærerne og ha tillit til dem i klasserommet. Vi løser ikke dette med en polarisert debatt om noe vi egentlig er enige om.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:30:22]: Jeg må nesten starte med å takke interpellanten for å løfte en viktig problemstilling, og så må vi gratulere Vereide, som snart skal bli far.

Det er et aldri så lite hakk i platen fra Høyre, som taler før meg her. Jeg synes ikke det er noe innoverende eller nyskapende med det Høyre presenterer. Det er ting vi har hørt før. Kritikken virker også hul, i den grad regjeringen i aller høyeste grad leverer både på tillitsreform, på satsing på lærere og på mye, mye mer som jeg skal komme tilbake til.

Det viktigste elevene får av skolen, er innledningsvis å lære å lære. Det må vi starte med. Det ligger intuitivt og biologisk i oss at vi er nysgjerrige og søkende, men det å lære, i skolens rammer, må barn og unge læres opp til. Skolens brede samfunnsoppdrag er å ruste elevene for livet. Det handler om mye, mye mer enn å ruste elevene for å svare på en PISA-prøve. Det viktigste for barn og unges læring, mestring og trivsel er at de møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte eleven. Nå er det et arbeid med en lærerrekutteringsstrategi, det vil snart legges fram en profesjonsmelding, og regjeringen gjør definitivt en bred innsats for å løfte lærere som profesjon og for å styrke det faglige fellesskapet som også lærerne har etterspurt i flere år for å kunne gjøre en bedre jobb i klasserommet.

Noe av det gode med norsk skole er at barn og unge med ulik bakgrunn lærer sammen. Det er viktig for fellesskapet. Det bygger ned forskjeller, og det bygger opp tilliten vi har til hverandre. Alle elever skal kunne gå på en skole sammen med barn fra nærmiljøet sitt. I ny opplæringslov, som Stortinget vedtok i fjor, og som trer i kraft i høst, slår vi fast nettopp dette med retten til å gå på nærskolen.

Regjeringens tillitsreform i skolen skjer i dialog med partene. Det er både en generell tillitsreform på tvers av departement, som det nye digitaliseringsdepartementet holder i nå, og det er en fagspesifikk reform der bl.a. lærerorganisasjonene er viktige premissleverandører inn i arbeidet i hverdagen og i skolen. Nå er det et arbeid som er levert, og som er på høring.

Kvalitetsutviklingsutvalget har også innspillsmøter rundt omkring i landet. Der er det bl.a. slått fast fra leder Prøitz at det som testes, er det som får oppmerksomhet, og at vi må ha et videre syn på hvordan vi ser på vurdering av kvalitet i skolen. Vi må ha en helhetlig omlegging av det vi i dag kaller for kvalitetsvurderingssystemet i skolen, og det i seg selv vil påvirke både hvordan lærere fokuserer, hvordan elever fokuserer og hvordan ressursbruken i skolen er.

Utvalget foreslår bl.a. å se på dette med kartlegging de første årene i skolen, der det ikke skal være kartleggingsprøver i verken 1. eller 2. klasse – de skal i utgangspunktet først komme på plass i 3. klasse. De vil også legge om nasjonale prøver, og de foreslår et alternativ til eksamen i 10. klasse. I Hurdalsplattformen slår regjeringen bl.a. fast at vi vil endre på nasjonale prøver i dialog med partene, og det pågående arbeidet med nye progresjonsprøver er stoppet. Her er det en tydelig dreining, i motsetning til forrige regjering, som ensidig fokuserte på testing og rangering.

Videre er overgangen til høyere utdanning oppe til politisk vurdering, og det kommer en proposisjon knyttet til opptak til høyere utdanning. I den forbindelse vil jeg også trekke fram overgangen til skolen og evalueringarbeidet av seksårsreformen. Vi venter spent på endelig sluttrapport for evalueringen. Vi har fått to delrapporter hittil, og den siste rapporten før jul slo bl.a. fast hvordan trygghet, vennskap og klassemiljø er helt grunnleggende for å kunne lære i skolen og få en god start. Det handler bl.a. om mer praktisk læring i skolen og at elevene må ha det bra for å lære bra. Mestring, trygghet og strukturerte rammer, praktisk læring og god folkehelse i bunn er avgjørende.

Til slutt en kommentar til dette med teknologi: Det er ingen tvil om at teknologi påvirker skolen i høyeste grad. Regjeringen har lagt fram en strategi, og det kommer oppdrag fra Utdanningsdirektoratet fortløpende. Det tror jeg vil være viktig for å forebygge mobbing og sikre trygghet for alle elever.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:35:36]: Først vil jeg takke interpellanten for en viktig interpellasjon og et godt innlegg, hvis en plukker vekk retorikken, og ikke minst statsråden for et godt svar og – iallfall sett med Kristelig Folkepartis øyne – en mye mer positiv tilnærming til mange av de spørsmålene vi har løftet fram den siste tiden, enn den tidligere kunnskapsministeren. Det er jeg veldig glad for.

Jeg synes det har vært interessant å følge debatten, for jeg synes det har vært gode perspektiver fra andre representanter også. Jeg vil gi honnør til interpellanten for at hun legger vekt på at det er faktorer både i og utenfor skolen som er med og påvirker, og jeg tror representan-

ten Vereide har rett i at når en ser på multitaskingen til lærere og alle oppgavene de har, gjenspeiler det litt samfunnet ellers. All den jobben vi kan gjøre i forkant og utenom skolen, er viktig for å lykkes med det som skal skje i skolen.

Jeg og Kristelig Folkeparti tror at det å få en god start på skolen er helt avgjørende, og overgangen fra barnehage til skole må ikke underslås. Før jeg sier mer om det, vil jeg kanskje trekke fram dannelsesmomentet, som representanten Strand var inne på her i stad. Vi kan alltid slåss om at alle elever skal få best mulig karakterer, at en liksom lykkes når en har fått ut det fulle potensialet, men jeg mener det er veldig viktig at vi ikke gir slipp på den viktige biten med dannelseselementet som skolen har – at vi skal være gagns mennesker, at vi skal bli gode medmennesker. I et mer flerkulturelt samfunn tror jeg de verdiene og det en på en måte har som fellesnevner, og som skolen gir, er veldig viktig. Der er læreren helt avgjørende, som flere har vært inne på.

Vi i Kristelig Folkeparti er stolt av den normen vi fikk til som medførte flere tusen nye lærere i skolen. Samtidig tenker jeg også at representanten Hagerups poeng om etterutdanning, det å sikre karrieremuligheter og sikre en økning av statusen på læreryrket for å få opp den søknadsandelen som dessverre er gått ned, vil bli en av de store utfordringene framover. Da tror jeg at lærerens posisjon, statusen, gjør at folk med gode karakterer og stor vilje til å gjøre noe i samfunnet, søker læreryrket – sikkert fordi det gir lønn, men også fordi det har en status. Der er det en vei å gå, i hvert fall slik jeg registrerer det.

Kristelig Folkepartis utgangspunkt, som vi har fremmet flere ganger i det siste, gjelder starten på skolen. Som andre har vært inne på, kommer evalueringen av seksårsreformen dette året. Jeg synes fri lek er noe vi dessverre i for stor grad har sett litt vekk fra. Der tenker jeg at en kunnskapsbasert tilnærming må være det viktige. Evalueringen blir kjempeviktig, men jeg synes også at det OECD har sagt om overgangen mellom barnehage og skole, er verdt å merke seg. Jeg har et favoritteksempel der de viser til en stor undersøkelse fra New Zealand, der de sammenligner femåringer og sjuåringer som har begynt å lese. Det som er opplagt, er at femåringene lærer å lese litt raskere, men når de er elleve, har sjuåringene hentet det inn, og de er på samme nivå når de er blitt elleve. Den interessante forskjellen er at de som begynte da de var sju, har større leseglede, større leseforståelse og den indre motivasjonen som er helt avgjørende for at en faktisk tar til seg læring senere.

Jeg synes det er et viktig perspektiv i diskusjonen om hva en fyller starten på skolen med. Skal en fange opp disse guttene som interpellanten var inne på, tror jeg f.eks. at ved nettopp å ha mer lek, det å ha en lekbasert

tilnærming i mye av undervisningen, vil en kunne møte disse på en bedre måte. Når evalueringen kommer, håper jeg den får konsekvenser, og at kunnskapsministeren bruker mye ressurser på det framover.

Teknologi er også et tema. Der har Kristelig Folkeparti fremmet ulike forslag, og vi har for så vidt forslag til behandling nå. I Kristelig Folkepartis alternative budsjett la vi inn en halv milliard ekstra til flere lærebøker og en stor satsing på skolebiblioteker. Det er fordi kunnskapen vi nå har, viser at lesing i bøker på papir er ekstremt viktig, og at den digitaliseringen som jeg vil gi interpellanten rett i at dessverre har vært litt ukontrollert – vi er mange som skal ha ansvar for det og har trodd at digitale enheter bare ville være positivt, eller kanskje ikke bare, men iallfall ville tilføre mye positivt – og ikke har hatt den effekten som mange av oss hadde håpet.

Da må vi tørre å gjøre noe med det. Der vil jeg oppfordre Høyre til å se til Sverige, der Moderaterna – eller en regjering med partier tilsvarende Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti – går i spissen for nettopp avdigitalisering og en stor satsing på lærebøker hvert eneste år. Det betyr at en satser på lærebøker, satser på skolebiblioteker og satser på opplæring i bruk av digitale læremidler. Det er ikke svart-hvitt, jeg er enig i det, men det betyr at det fokuseres mindre på nettbrett.

Til slutt vil jeg bare minne om forslaget vi har som går på forbud mot mobil. Jeg er enig med statsråden i at mobiler i utgangspunktet ikke skal være i klasserommet, men da har vi et verktøy – vi kan rett og slett gjøre det forbudt. Vi kan lovfeste at mobiler ikke skal være der. Jeg vet at kunnskapsministeren har gått et stykke når det gjelder retningslinjer og veileder, men en kan gå helt i mål og forby det. Det kommer jeg tilbake til i en annen diskusjon.

Nils-Ole Foshaug (A) [10:40:46]: Norsk skole har et fantastisk utgangspunkt – et helt fantastisk utgangspunkt. Jeg har stått mang en augustdag og tatt imot fem–seks-åringene som skal begynne skolekarrieren sin. De står sammen med sine foresatte, holder dem i hånden og er spente. Jeg har brukt mye tid på de foresatte og har til dags dato ikke møtt en eneste en som ikke ønsker at deres barn skal lykkes i skoleverket. For et utgangspunkt vi har når de foresattes største ønske er at barnet deres skal lykkes i skoleverket! Det er de foresatte som er spesialistene og kjenner sitt barn aller best, og det må vi huske på. Den kompetansen og deres rolle må vi aldri glemme i løpet av skolegangen.

Det er mange av oss i dette landet som følger og koser oss med idretten, som tilskuer, som trener eller i et støtteapparat, og når våre idrettsutøvere gjør det bra – og av og til blir noen av dem verdensmester – beundrer vi både resultatene og den selvtilliten de oser av. Når det

i perioder ikke går så bra, i perioder med dårlig resultat, når favorittlaget taper kamp etter kamp, snakker vi ofte om at selvtilliten mangler, og at de ikke får ut sitt potensial. Da trer trenerteam, støtteapparat og supportere sammen for å kunne bidra til at man kommer tilbake på vinnersporet. Man evaluerer og justerer opplegget for å lykkes, og vi anerkjenner at treningsopplegg, resultat og selvtillit henger sammen.

Flere undersøkelser viser negativ utvikling i elevenes læringsresultat, og det er særdeles bekymringsfullt. Derfor må vi, myndighetene, skole og foresatte, nå tre sammen for å endre dette. Vi er alle enige om at variert trening vil gi et godt resultat, og at variert trening i ung alder er en fordel for en senere idrettskarriere. Det er derfor både riktig og nødvendig at skolen blir mer praktisk og variert. Det er nødvendig, samtidig som det er nødvendig med ulike satsingsområder. Nå arbeides det med den nasjonale satsingen på lesing.

For dem som har lest den, er Hurdalsplattformen et meget godt grunnlag for politiske grep som vil styrke fellesskolen, og som vil gi bedre resultater. Dette er regjeringen i full gang med. Vi vet også at en av de viktigste faktorene – om ikke den viktigste – for at våre barn lykkes på skolen, er relasjonen lærer–elev. Da må vi sørge for at våre barn møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte elev, og vi må sørge for at de ansatte i skolen får den nødvendige kompetanseutviklingen som til enhver tid trengs.

Alle blir ikke verdensmester, men alle må få føle seg som verdensmester ut fra sine forutsetninger og sitt potensial. At en elev går hjem fra skolen med en opplevelse av nok et tap, bygger ikke elevens selvtillit, og det bygger ikke elevens resultater.

Elise Waagen (A) [10:44:56]: Takk til andre partier og representanter som har valgt å delta i en ekstremt viktig debatt.

Jeg vil tilbake til elevenes leseferdigheter, nettopp fordi det henger så mye sammen med alt annet. Kan man ikke lese, kan man heller ikke bli god i de andre fagene. Norske elever er på bunnen i leselyst blant tiendeklassinger av alle de som deltok i den internasjonale undersøkelsen, altså på bunn blant alle landene. Det kan vi ikke være bekjent av.

Det skjer samtidig som vi ser en del trender i samfunnet hvor barn og unge tilbringer ganske mye tid på skjerm. Vi vet at norske ungdommer bruker mange timer på TikTok hver eneste dag – med ferdig servert budskap og små, korte snutter hvor de får servert videoer med det de er enig i, og det får de bare enda mer av.

Jeg mener at skolens brede samfunnsmandat nettopp er å demme opp for en del av dette. Når vi samtidig ser at demokratiforståelsen faller, er jeg bekymret for to-

talen. Jeg mener at vi må demme opp for det at elevene leser dårligere, leser mindre på skolen og leser mindre hjemme. Når vi vet at det er trendene, mener jeg det er oppsiktsvekkende at Høyre velger å gjøre bøkene dyre. I sitt alternative statsbudsjett valgte Høyre å legge moms på bøker, gjøre bøker 25 pst. dyrere. Det mener jeg er feil prioritering i den tiden vi lever i.

I denne debatten har vi hørt fra Høyre at man mener at skjerm ikke nødvendigvis er et problem. Det er jeg ikke uenig i, men vi må ha den riktige balansen mellom skjerm og bøker. Hele problemet slik det er nå, er at lærerne ikke har den muligheten til å velge bøkene når de er best, nettopp fordi skjerm har blitt innført som et sparetiltak i flere kommuner. Det er ikke sånn alle steder at lærerne kan velge det som gir best faglig utbytte, man må ta det man har. Altfor ofte er det skjermen, og den gir ikke nødvendigvis det beste faglige utbyttet. Samtidig får vi flere og flere resultater av forskning som viser at skjerm har negative konsekvenser.

Når vi vet om tilstanden i norsk skole – at vi har dårligere ferdigheter, at vi har et skolemiljø det er grunn til å være bekymret for, og at vi har dalende motivasjon – er jeg glad for at vi har en regjering som tar dette på største alvor. Regjeringen har varslet at de skal legge fram en stortingsmelding om 5.–10. trinn som nettopp tar for seg disse utfordringene. Det mener jeg er en viktig og riktig prioritering.

Avslutningsvis mener jeg at i det en tid med økende forskjeller er avgjørende at vi også klarer å ta tak i det at skolen og PISA-undersøkelsene peker på at de som har foreldre som kommer fra veletablerte økonomiske hjem, gjør det bedre enn andre, og det er det vår oppgave å utjevne.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:48:19]: Tusen takk, alle sammen, for en veldig god debatt. Jeg må si at dette er et veldig godt utgangspunkt for å få til å snu denne utviklingen vi ser i norsk skole.

Jeg vil benytte anledningen til å rose Kristelig Folkeparti for det initiativet og engasjementet rundt mobil- og skjermbruk i skolen som de har hatt i lang tid. Jeg må også si at jeg deler engasjementet for viktigheten av lek. Det er viktig for meg å understreke at seksåringene skal oppleve en god skole med lærere som legger til rette for lek og læring i et inkluderende fellesskap. Det trenger ikke å være noen motsetning mellom lek og læring. Mye god læring skjer gjennom lek.

Det er på tide at vi får vite mer om resultatene av seksårsreformen som ble innført for over 25 år siden. De to delrapportene viser at vi har lærere og skoler som er opptatt av at ungene skal få en god skolestart, og som i stor grad legger til rette for dette. De yngste skal få leke, de skal få utforske og lære, og de er mye ute. Sluttrappor-

ten blir lagt fram i første halvdel av 2024, og vi vil vente til vi har fått det endelige kunnskapsgrunnlaget før vi vurderer behovet for eventuelle tiltak.

Til slutt må jeg også si at jeg ikke er enig i Høyres beskrivelse av regjeringen, der det sies at regjeringen er opptatt av andre ting enn innholdet i skolen. Er det å satse på lesing å være opptatt av andre ting enn innholdet i skolen? Er det å satse på en praktisk skole, framfor å kutte dramatisk i en praktisk skole, å satse på andre ting enn innholdet i skolen? Er det å si at vi ikke skal ha mobiltelefon – den skal ikke være en del av skolehverdagen, for vi vet hva det gjør med konsentrasjonen til ungene våre – å satse på andre ting enn innholdet i skolen?

Jeg er enig med Høyre i at vi ikke løser dette gjennom en polarisert debatt om ting vi egentlig er enige om – som det ble sagt. Likevel: Er vi enige om en mobilfri skole når Høyre stemte dette ned med overveldende flertall på sitt landsmøte? Er vi egentlig enige om å satse mer på en praktisk skole, når Høyre velger å kutte så dramatisk til praktisk skole i sitt alternative statsbudsjett? Når det å ta tak i en politisk uenighet om dette kalles en polarisert debatt, lurer jeg egentlig på hvilken kritisk tenkning og meningsutveksling vi legger opp til i offentligheten og for våre barn og unge for framtiden.

Presidenten [10:51:05]: Debatten i sak nr. 1 er omme.

Sak nr. 2 [10:51:09]

Interpellasjon fra representanten Morten Stordalen til samferdselsministeren:

«Flytoget og tilbringertjenesten til Gardermoen er noe av det som fungerer best i norsk jernbane. Det fremstår som underlig at noe av det første statsråden gjør i jernbanesektoren er å legge ned Flytoget, slik han i praksis har gjort fra senest 2028. Det er eldre trafikkdata som begrunner nedlegging av Flytog-tilbudet. Trafikkdata etter pandemien viser endret kapasitetsutvikling og behov.

Vil statsråden innhente nye trafikkdata for å definere behovene for togtrafikken på Østlandet, og revurdere videreføring av det togselskapet de reisende er mest fornøyde med?»

Morten Stordalen (FrP) [10:52:10]: Flytoget har vært en suksess og er en suksess. Ingen andre kollektivselskaper har like stor kundetilfredshet som Flytogets passasjerer. Heller ingen andre togselskaper har like stor punktlighet som Flytoget. Det er rett og slett et selskap som leverer svært god kundetilfredshet, der man som kunde kan stole på at turen tar de 19 minuttene på strekningen Oslo S–Oslo lufthavn Gardermoen, som avtalt.

Dette er som kjent ikke første gang vi debatterer Flytoget her i Stortinget. Regjeringen har allerede besluttet at Vy skal trafikkere ruteleiene som Flytoget har i dag, med det som konsekvens at Flytoget legges ned senest februar 2028. Det ligger inne i kontrakten som Vy ble direktetildelt for persontrafikken på Østlandet. Tilbringertjenesten skal med andre ord erstattes med lokaltog fra Vy.

Dette vil bety et dårligere tilbud for de reisende til Oslo lufthavn Gardermoen ved at reisetiden vil øke og kapasiteten bli utfordrende. I tillegg vil det kunne bety at kundene ikke lenger kan stole på dette som transportmiddel til og fra lufthavnen. Flytoget er designet for å frakte passasjerer med mye bagasje, som gjør tilbudet så godt egnet fordi man med dette setter kunden i fokus.

Det er viktig at vi i denne sal sitter på riktige fakta når store og tunge beslutninger fattes. Argumentet som brukes for å legge ned Flytoget, er at det er kapasitetsutfordringer i Oslotunnelen, men dette er som kjent gamle tall og beregninger som ble gjort før pandemien.

Vi vet at reisevanene har endret seg voldsomt etter pandemien. Alle kollektivselskaper har hatt stor reduksjon i antallet reisende og er fortsatt ganske langt unna de passasjertallene man hadde før pandemien. I tillegg er det nå store endringer i hvilke ukedager og hvilke tidspunkter på dagen folk gjør sine reiser, sammenlignet med hva det var før pandemien.

Nye befolkningsprognoser for regionen viser at veksten i Oslo-regionen blir lavere – også i aldersgruppen som er yrkesaktive og dermed reiser med tog i rushtiden. Også dette bygger opp under at antallet reisende med tog ikke vil øke så mye og så raskt som Jernbanedirektoratet har lagt til grunn i sine optimistiske scenarier. Hvis problemet er kapasitet og trengsel, er det helt avgjørende ikke bare å se på om det er flere som reiser, men når de enkelte gjør sine reiser.

Det kan derfor virke som om beslutningen om å legge ned Flytoget er basert på gamle og utdaterte trafikk-tall. Samferdselsministeren har i tillegg, for om lag et år siden, varslet at han ville utrede en sammenslåing av Vy og Flytoget. KPMG fikk i fjor høst et oppdrag om å utrede sammenslåing. Rapporten er ferdig laget, men meg bekjent er det foreløpig ingen som har fått se den. Den politiske beslutningen er ventet i første kvartal i år. Der som Flytoget blir lagt inn i Vy, er det mulig å legge ned flytogtilbudet allerede i 2025.

Flytoget er åpne om sine tall om når på dagen reiser blir gjort. De viser at de fortsatt ligger langt etter hva Jernbanedirektoratet la til grunn for sine vurderinger i 2019–2020. Vy holder derimot sine tall hemmelig av konkurransehensyn. I en så stor og viktig sak som å skulle legge ned Flytoget, skylder likevel ministeren Stortin-

get å opplyse om de faktiske forhold som legges til grunn for denne handlingen.

Er statsråden villig til å innhente nye og oppdaterte trafikkdata og å revurdere videreføring av det selskapet og deres tilbud, som kundene er mest fornøyd med?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:56:04]: Jeg er enig med representanten Stordalen i at Flytoget leverer et godt tilbud, og jeg er også enig i at vi skal ha en høy kollektivandel til flyplassen. Samtidig er det en viktig premis at vi må utnytte kapasiteten i jernbaneinfrastrukturen på Østlandet bedre, slik at også pendlerne får et bedre togtilbud i årene framover. Det er helt nødvendig om vi skal få en mer miljøvennlig, energieffektiv og arealeffektiv transport inn og ut av Oslo.

Fra 2012 til 2019 steg passasjertallet på jernbanen fra 62 til 80 millioner som følge av en ny, mer markedsbasert rutemodell med bedre korrespondanse, flere avganger og nye tog. Fullere tog og flere avganger, særlig i rushtiden, gjør sannsynligheten for forsinkelser større, særlig siden alle tog må gå gjennom den samme tunnelen, og som alle vet, finnes det ingen omkjøringsmuligheter. Samtidig blir da konsekvensen av forsinkelser betydelig større når de først inntreffer.

Kapasitetsutnyttelsen økte på lokaltogene i Oslo fra 2012 til 2019. Dette gir mer trengsel, særlig i rushtiden. Jernbanetunnelen gjennom Oslo er altså overbelastet; det er ikke plass til flere tog.

Passasjerene er tilbake på togene etter pandemien. Anslag for passasjertall på Østlandet for 2023 viser at antallet togreiser har gått forbi 2019-nivå. Antallet reiser med Flytoget er imidlertid på 2017-nivå. Det henger selvfølgelig sammen med at antallet flyreiser ikke har hentet seg inn i like stor grad etter pandemien.

Det er innhentet oppdaterte trafikkdata. Jernbanedirektoratet gjennomførte i 2023 en konseptvalgutredning for å vurdere hvordan vi kan oppnå bedre kapasitet på regiontogene.

Det er gjennomført transportberegninger som bekrefter at det vil være kapasitets- og komfortmangel på regiontogene på Østlandet i framtiden. Her er det viktig å understreke at det er under forutsetning av at Flytogets kapasitet benyttes inn i det ordinære rutetilbudet, og at Flytogets gamle tog etter hvert byttes ut med nye regiontog med større kapasitet. Negative konsekvenser for de reisende av økt trengsel og mindre komfort blir dermed enda større dersom vi ikke benytter kapasiteten i nettet bedre i framtiden.

Jernbanedirektoratet vurderer flere alternativer for å få til mer kapasitet på togtilbudet. Det handler om å bygge om eksisterende tog, innkjøp av lange enkeltsett på 220 meter og bruk av triple togsett. Jernbanedirektoratet har også anbefalt innkjøp av toetasjes togsett for å

gi økt kapasitet på regiontogene. Konseptvalgutredningen går nå gjennom en ekstern kvalitetssikring i tråd med det som er statens prosjektmodell, og den eksterne kvalitetssikringens sluttrapport vil foreligge i slutten av februar.

Det er rushtiden som er dimensjonerende for kapasitetsbehov framover. Jernbanedirektoratet vil også vurdere effekten av en eventuell innføring av tidsdifferenserte takster, altså at det er dyrere å reise i rushtiden.

Denne regjeringen er stolt av Flytoget. Vi skal ta vare på de ansatte i Flytoget og verdiene, kompetansen og kulturen de har bygget opp. Det vil fremdeles være ni avganger i timen fra Oslo S til Oslo lufthavn i framtiden, og vi legger til rette for at togtilbudet skal være attraktivt også i framtiden, slik at så mange som mulig reiser miljøvennlig med toget i hverdagen.

Morten Stordalen (FrP) [11:00:50]: Jeg takker statsråden for svaret, men jeg føler ikke at det er svar på spørsmålet, det er egentlig det samme budskapet hele tiden om utdaterte trafikk tall og hva man har lagt til grunn. Det skyldes også at trafikk tallene som Vy opererer med og Jernbanedirektoratet legger inn, også inkluderer Follobanen. At det skulle være mer trafikk, er jo ikke så rart. Det skulle brått bare mangle, noe annet ville vært veldig underlig.

Jeg stusser litt, for statsråden viser til Jernbanedirektoratet og hva som er lagt til grunn. Det er litt underlig, for jeg står her og ser på noe som er lagt ut på Jernbanedirektoratets hjemmeside 17. november 2023 og oppdatert 7. desember. Det står ikke, slik statsråden sier, at trafikken er på samme nivå, for det står:

«Etterspørselen etter togreiser er i dag ikke på det nivået som ble lagt til grunn i transportanalyse i 2020.»

Det kan statsråden finne selv.

Ergo føler jeg at vi diskuterer forskjellige ting, og at jeg egentlig ikke får svar på det spørsmålet jeg prøver å reise, om å få oppdaterte trafikk tall og se på når på døgn de forskjellige reiser.

Det er underlig, for det er ikke vurdert noe annet enn at Vy skal overta. Det er heller ikke vurdert om Flytoget skal kunne begynne med å ta opp passasjerer nderveis, eller i det hele tatt endre konsept. På meg virker det mer som en politisk, ideologisk beslutning. Det er en ærlig sak, og da bør man si det. Jeg forventer liksom at man holder seg til fakta, at jeg skal få fakta når jeg etter spør det i denne salen.

Vi vet som sagt at Flytoget er Norges nest mest populære selskap på kundebarmometeret, og at Vy er på 148. plass. Vi vet at når man da skal begynne med å endre Flytogets tilbringertjeneste til å gå over til Vy og bli et vanlig lokaltog, vil det kunne påvirke voldsomt hvordan man

velger å reise til og fra lufthavnen. Vi vet også at det vil være utfordrende med hensyn til både kapasitet og driftsstabilitet.

Jeg skulle ønske at ministeren kunne svare på det spørsmålet jeg reiser. Jeg tror mange – ikke bare i denne salen, men også rundt i landet – er opptatt av Flytoget og at man får en ordentlig forklaring, at man forholder seg til fakta og ikke bare peker på noe som var før pandemien. Alle i denne salen, alle andre og alle reisende vet at man reiser annerledes nå enn man gjorde før pandemien.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:03:59]: Det er mye som har endret seg siden Jernbanedirektoratet la fram sine rapporter fra 2019 til 2020, men antallet togpassasjerer på Østlandet er nå tilbake på samme nivå som før pandemien, og det er forventet å stige framover. Samtidig er det slik at en del infrastrukturprosjekter som Jernbanedirektoratet forutsatte skulle gi økt kapasitet fra 2028, er utsatt. Jernbanedirektoratet har i sin konseptvalgutredning om økt kapasitet for regiontogene vist til at det er nødvendig å gjennomføre tiltak for å redusere trengselen for framtiden. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er det under forutsetning av at Flytogets ruteleier inkluderes i kapasiteten, samtidig som vi også bytter ut togsettene med nye, moderne regiontog med større kapasitet. Det svarte jeg i mitt forrige innlegg, og jeg gjentar det nå.

Jeg tror det er greit å minne om at da togtilbudet for Østlandet ble direktetildelt, var det under forutsetning av at kapasiteten på nettet skulle benyttes bedre. Det var uavhengig av om avtalen for Østlandet 2 ble tildelt Vy eller Flytoget. Togtilbudet er direktetildelt til Vy. Det er ikke aktuelt å reforhandle den avtalen med selskapet. Det er svært usikkert hvordan flytogtilbudet vil kunne utvikle seg etter at dagens avtale utløper i 2028. Også partier som har sittet i regjering, må ta inn over seg at man har innført fjerde jernbanepakke, og der er det såkalt open access. Det betyr at ethvert togselskap med papirene i orden kan søke Bane NOR om ruteleier. Sportilgangsavtale mellom Bane NOR og togselskapene skal inngås på like vilkår, og da har ikke Flytoget noen fortrinnsrett til tildeling av ruteleier. Så spørsmålet går på mange måter tilbake: Hva slags plan hadde Fremskrittspartiet for Flytoget, når man har lagt opp til den type politikk?

Representanten var vel også innom hvordan dette vil slå ut kapasitetsmessig. I Jernbanedirektoratets beregninger sier man at det å gå over til dette kan redusere bruken av Flytoget. Det vi også må se det i sammenheng med, er: Hva skjer med togtilbudet hvis vi ikke klarer å få kapasitet til pendlerne? Det er ikke slik at man kan si at hvis man gjør dette grepet, vil det bety mer biltrafikk og

mindre togtrafikk. Tvert imot kan det være motsatt, for det handler om hele togtilbudet til hele befolkningen, ikke bare dem som reiser til og fra Gardermoen.

Jone Blikra (A) [11:07:08]: Utgangspunktet er et best mulig tilbud til de reisende. Skal trafikkveksten framover tas med kollektivt i stedet for bil, kan vi ikke tillate at folk står tett i tett på perrongen mens halvfulle tog kjører forbi. Det er helt avgjørende at trafikken gjennom den pressede Oslotunnelen organiseres på en slik måte at vi får et best mulig tilbud til de reisende. Målet er ikke flest mulig tog, men at togene som går, fylles med flest mulig passasjerer.

Vurderingene av en eventuell sammenslåing mellom Vy og Flytoget betyr ikke at Flytoget gir et dårlig tilbud. Tvert imot: Flytoget gir et svært godt tilbud. Det er Fremskrittspartiet og tidligere samferdselsministere fra Fremskrittspartiet som innførte jernbanereformen, og Fremskrittspartiets støtte til at det i Stortinget ble flertall for å innlemme Norge i EUs jernbanepakke IV, som er utfordringen. Flytogets trafikkavtale går ut i 2028. Fremskrittspartiets politikk og konsekvensene av at Fremskrittspartiet fikk oss inn i EUs jernbanepakke IV, kan sette oss i den situasjonen at strekningen Oslo–Gardermoen må ut på anbud. Et anbudssystem, som Fremskrittspartiet forsvaret, sikrer ikke fortsatt drift av Flytoget etter 2028. Det kan bli Deutsche Bahn eller Go-Ahead som etter nytt anbud kan få denne avtalen.

Å sikre god og effektiv utnyttelse av kapasiteten som gir et best mulig tilbud til de reisende, er Arbeiderpartiets begrunnelse for å organisere jernbanen på en mest mulig fornuftig og framtidsrettet måte. Den borgerlige ideologibaserte tankegangen om at konkurranse og konkurranse i seg selv skal løse våre utfordringer i jernbanesektoren, er ikke Arbeiderpartiet enig i. Det er hensynet til de reisende og et transporttilbud som svarer opp de reisendes behov, som skal være begrunnelsen for nødvendige endringer, ikke politisk ideologi.

Trond Helleland (H) [11:09:42]: Takk til interpellant Morten Stordalen for å reise et viktig tema. Vi har hatt flere runder om Flytoget i denne salen. Dette er nok et bevis på at det er ideologien som har overtatt her, og politikken har måttet vike.

Jeg er glad for at det på borgerlig side, så vidt jeg vet, er en bred støtte til Flytoget. Det er litt rart at da vår regjering la fram en eierskapsmelding der det ble antydning at Flytoget kunne selges, uttalte daværende partileder, Jonas Gahr Støre, at Flytoget må vi ta vare på, det er arvesølv, mens statsråd Nygård har behandlet arvesølv som kråkesølv. Det har vært en faneflukt fra de gamle hyllestene av Flytoget fra Jens Stoltenberg og Jonas Gahr Støre til nå nærmest å bli et problem.

Hva var det Flytoget skulle gjøre for noe? Flytoget skulle sørge for en høy kollektivandel til den vedtatte hovedflyplassen på Gardermoen. Stortinget var handlekraftig. Vi opprettet Flytoget. Vi bygde sågar en ny bane, Romeriksporten, som etter litt lekkasjer i Puttjern og andre ting ble en veldig tjenlig bane som også NSB, senere Vy, har benyttet seg av. Nå er altså konklusjonen at det som ble bygd for at Flytoget skulle få kollektivandelen til Gardermoen opp, nå er et problem og en klamp om foten for Jernbane-Norge.

Det har aldri vært et mål for Høyre å gjøre gull til gråstein, men det virker som det er det for representanten Blikra og Arbeiderpartiet. Det mest populære, mest ansette og velfungerende togtilbudet i Norge, Flytoget, som ligger som nummer to på kundebarometeret, skal altså bli en del av Vy. Vy er et bra selskap, det, men kundetilfredsheten er svært lav. Hadde det ikke vært mulig å tenke litt annerledes? Statsråd Nygård var selv inne på det da han lanserte direktetildeling etter at de hadde skrotet jernbanereformen. Da ville man gi Flytoget muligheten til å levere inn tilbud på Trafikkpakke 2 på Østlandet, alt vest for Oslo. Det gikk bra helt til Jonas kom til kartellkonferansen på Gol. Da satte LO foten ned: Her skal alt være ved det gamle, og Vy skal ha hele pakken. Plutselig meldte Vy seg med tilbud på Trafikkpakke 2 utenom utlysningen og sa at de også kan levere godt her. Det er klart at om man har staten, LO og hele pakken i ryggen, så får man det tilslaget – og det gjorde de.

Nå har vi gått inn i et nytt år. Statsråden har avlevert et punktlighetsløfte. Jeg tror det var klokt ikke å gi noen garanti, og det tror jeg statsråden også skjønner etter de siste dagenes hendelser. Jeg ser i dag at den nye Bane NOR-sjefen sier at punktligheten nå skal opp. Vi skal gjennomføre Norges største digitaliseringsprosjekt, ERTMS, noe vi har snakket om i Stortinget i 15 år. Det skal nå gjennomføres. Det er vel kanskje der utfordringen ligger, det er jernbanenettet. Statsråden ga vel i det løftet sitt et signal om at ordet signalfeil aldri skulle sies mer, men i går, mens transportkomiteen sto fast med bussen, kom det en nyhetsmelding om at det var signalfeil. Det gikk gærent med det løftet også.

Her er det viktig å tenke på hva det er som tjener kundene, ikke systemet. Da tror jeg at Flytoget har vist seg å være en leverandør av kollektivreisende til Gardermoen. 1,7 millioner passasjerer har sagt at de ikke vil ta toget lenger dersom Flytoget blir borte. Det er ikke god miljøpolitikk.

Bård Hoksrud (FrP) [11:15:04]: Situasjonen vi er i, er nesten utrolig. Det selskapet som på kundebarometeret er på andre plass, skal spises opp av det som er på 148. plass. Representanten Blikra fra Arbeiderpartiet snakker om best mulig tilbud til de reisende. Man sør-

ger altså for at de som er de aller beste i Norge på kvalitet, som kundene er fornøyde med og vil bruke, blir slukt av det selskapet som er blant dem som ligger nederst, og som dessverre har gjort det i mange år. Det er egentlig et spark til alle de ansatte i Flytoget, som gjør en fantastisk jobb hver dag, som kundene trives hos, og som kundene bruker, til tross for at det koster noe mer å bruke Flytoget. Kundene velger å bruke det allikevel.

Jeg opplever at dette er kamelsvelging i stort monn. Deler av LO har tydeligvis bestemt at regjeringen bare skal gjøre dette, hvis ikke får ikke regjeringen støtte av dem. Det er jo sånn det er. Det er noen av fagforeningene som er de største frontkjemperne mot Flytoget. Jeg opplever i hvert fall at statsråden og regjeringen har svelget mange kameler for å sluke Flytoget og putte det inn i Vy.

Jeg har lyst til å si at representanten Helleland og jeg satt i transportkomiteen sammen da Gjøvikbanen ble konkurranseutsatt. Det fantastiske der var at han som var direktør i Gjøvikbanen den gangen, sa at det som var bra med konkurransen, selvfølgelig var at det ble 40 pst. flere avganger for de samme pengene. Det betyr altså at vi fikk et 40 pst. bedre tilbud til dem som skal bruke toget på den strekningen. Det er utrolig bra. Det han også sa, var at dette aldri hadde gått i gamle NSB – eller nå Vy. Det var fordi man hadde en ny måte å organisere seg på. Det var en helt annen måte å jobbe på og en fantastisk bra kultur man klarte å bygge opp i Gjøvikbanen AS. Likevel kjører denne regjeringen bare på – de skal sluke Flytoget og putte det inn i Vy. Det sørger altså for at passasjerene fort vekk kommer til å få et dårligere tilbud.

Dette er politikk, dette er ideologi fra de rød-grønne: å fjerne et av de aller beste tilbudene vi har innenfor kollektivtransporten. Jeg synes det er trist på vegne av alle passasjerene. Jeg håper fortsatt det er sånn at statsråden lytter til kunder, ser hvor bra Flytoget har vært og er, tenker seg om en gang til, kanskje svelger litt færre kameler og sørger for at Flytoget får bestå for fortsatt å levere veldig gode kollektivtjenester og -tilbud. Det er en enormt høy kollektivandel til Gardermoen. Det er fantastisk bra, og da bør man ikke ødelegge det ved å gi et dårligere tilbud.

Jeg tror egentlig bare jeg skal si én ting: Heia Flytoget, og la Flytoget leve!

Ola Elvestuen (V) [11:18:52]: Det er helt riktig at Flytoget bør få leve. Det er tilnærmet ingen flyplasser i Europa som har et bedre jernbanetilbud enn det vi har på Gardermoen. Flytoget har vært en suksess helt fra oppstarten. Som det sies her, har man en kundetilfredshet som er helt enorm. Togselskapet bør selvfølgelig få utvikle seg videre. Det er ingen grunn til å nedlegge Flytoget – selv om man går over i en ny tid, som også Flytoget trenger å tilpasse seg.

Som også statsråden viste til, har vi hatt en voldsom trafikkøkning i Østlands-området helt siden 2012. Så fikk vi pandemien, men det er på vei til å komme tilbake. Vi vil påstå at også vi i Venstre har vært sterkt delaktige i å få det til, for det har vært en voldsom økning og satsing på jernbane helt fra 2013 og i hele de forrige to stortingsperiodene, og det gir resultater.

Jeg er enig i at vi må se på en endring der man har åpne dører og ikke lukkede flytog fra Oslo S og vestover, gjennom tunnelen og vestover. Der trenger man å få et bedre tilbud, også for dem som er de daglige reisende lokalt – med to etasjer, med triple togsett, se om det er mulig å få enda flere ruter inn – men det at vi trenger å ha åpne dører, er ingen begrunnelse for at Flytoget skal nedlegges, for heldigvis vedtok Stortinget EUs fjerde jernbanepakke. Det er en stor fordel. Nå skal vi kjøre på det samme regelverket som ellers i Skandinavia og ellers i Europa.

Selv om Vy nå har fått en direktetildeling, svekker det regjeringen gjør, også Vys posisjon. Vy trenger den konkurransen og dem de skal måle seg opp mot, som Flytoget ville vært. Det at man har ulike anbud, gjør også at man kan lære av hverandre. Flytoget er et veldig bra selskap som fortsatt burde være der og kunne gi tilbud her på Østlandet, men det burde også – som Vy – være der som et selskap som kan være med og konkurrere ellers i Skandinavia. Vy kjører også mye i Sverige. Flytoget ville heller ikke vært låst til et tilbud her på Østlandet.

Vi vet at det i neste runde kommer til å være krav om konkurranse. Ved neste anbud vil Vy også måtte møte en konkurranse. Regjeringen legger opp til en ideologisk tilnærming. Jeg tror ikke det er noen tvil om at det som gjorde at man gikk over til direktetildeling, var at Arbeiderpartiet mer og mer har blitt og framstår som en ansamling av interesseorganisasjoner. I stedet for et parti som har interesseorganisasjoner tilknyttet seg, framstår det mer og mer som om det er LO og de andre som bestemmer hva partiet skal gjøre.

Dette gir ikke et bedre tilbud opp mot Gardermoen, det gir ikke et bedre tilbud i Østlands-området. Det svekker også grunnlaget for Vys posisjon i årene framover. Det hadde vært mye bedre å ha hatt den konkurransen eller i hvert fall en delt tildeling nå i første runde, sånn at Flytoget fikk muligheten til å utvikle seg som et selskap framover, for fortsatt å kunne gi et veldig godt tilbud her rundt Oslo, men også å kunne være et selskap som kan utvikle seg i konkurranse andre steder.

Det er veldig trist at regjeringen velger å gjøre det de har gjort. Det er fortsatt mulig å snu på dette. Det er regjeringen som må gjøre nye analyser, ta hensyn til dem som er ansatt i Flytoget, og selvfølgelig også ta hensyn til alle som reiser både til Gardermoen og ellers i Østlands-området.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:24:07]: Noreg er ein skikkeleg vinnarnasjon. Vi hyllar våre beste. For ei veker tid sidan var det idrettsgalla. Både statsministeren, kulturministeren og alle toppane i Noreg var der og hylla dei beste i idretten – olympiske meistrar og verdsmeistrar. Vi er ekspertar på å hylle det som er bra. I næringslivet vil vi også hylle våre flotte bedrifter, dei som verkeleg driv Noreg og gjer det veldig bra for nasjonen. Vi er også ein vinnarnasjon der. Ja, vi er veldig flinke på ei rekkje område innanfor næringslivet – og hyllar det.

Men innan transport, innan samferdsel – nei, der skal vi ikkje vere gode. Ein sosialistisk tankegang der alle skal vere like, er heller ikkje god nok. Her skal vi hylle dei som gjer det dårlegast og er langt, langt nede på lista over kundetilfredsheit. Kvar er kundane i fokuset på tilbod når det er Flytoget, som leverer dei beste tenestene og det beste tilbodet til innbyggjarar og kundar, som skal leggjast ned av dagens regjering fordi LO og andre – eg veit ikkje kva miljø ein kan kalle det – gjer det dei kan for å bryte ned det som er bra, og det er ideologi som skal styre kva innbyggjarane i Noreg skal ha av tenester?

Eg forstår rett og slett ikkje kva ein held på med. Eg er ein enkel mann frå bygda. På Sunnmøre og langs kysten er vi vande med å setje pris på det som går bra. Vi framsnakkar alt som er bra, og vi driv kvarandre for å få det best mogleg. Så kjem eg hit til Oslo. Eg kjem inn på Stortinget, og så opplever eg at det ein jobbar for her, er å rive ned Flytoget, som har vore det beste som er innan kollektivtilbodet i Noreg.

Jammen burde ein fokusert på at ting fungerer. Dei siste vekene, kanskje månadene, har jo vist at vi er milevis frå å kunne gje det tilbodet innbyggjarane eigentleg har behov for innanfor kollektiv, som buss og tog, og frå å ha ein beredskap som er god nok på alle område, men det som verkeleg går bra – nei, det skal vi rive ned. Det finst ikkje eitt einaste fornuftig, ansvarleg eller fagleg argument for å leggje ned Flytoget. Det finst ikkje.

Når eg reiser frå Oslo og tilbake igjen til Sunnmøre, der vi faktisk har ein vinnarkultur for å framsnakke, vert eg mest trist. Eg vert trist av å sjå korleis ein brukar skattepengane i dette landet til å rive ned ting som er bra. Det forstår eg faktisk lite av.

Eg kunne sikkert sagt mykje meir, men i dag er eg trist på vegner av innbyggjarane. I dag er eg trist på vegner av kundane, som ein burde fokusert på i mykje større grad, i staden for på selskapet som er nede på 74 pst. i kundetilfredsheit. Det er den einaste næringa i Noreg som kan ta betalt for noko og levere berre delar av det ein har selt. Kva er det for noko?

Eg er trist. Vi får kome oss fortast mogleg inn i ei ny regjering om to år. Det må vere målet. I dag er eg trist på vegner av innbyggjarane.

Morten Stordalen (FrP) [11:28:16]: Jeg setter pris på dem som har deltatt i debatten, men jeg skulle ønske at statsråden og regjeringspartiene var litt mer konstruktive ut fra hva jeg ønsket å få svar på, og det var om man ville forholde seg til riktig trafikk tall.

Så må jeg kommentere: Når statsråden står og forteller om sine trafikk tall, lurer jeg på hvor statsråden får sine tall fra. Jeg trodde de var fra Jernbanedirektoratet. Det er mulig at det ikke er så viktig, men nok en gang: Jeg viste til hva Jernbanedirektoratet selv skriver på sine sider 17. november 2023 – og oppdatert i desember 2023. Jeg håper vi kan stole på det. Jeg skulle ønske også statsråden var litt mer faktabasert og ikke så omtrentlig, som når han hele tiden refererer til noen tall som ikke jeg klarer å se i det faglige. Det ville vært en fordel også for Stortinget, for jeg tror Stortinget setter pris på å få riktig informasjon når vi ber om det. Det handler om respekten for Stortinget, og det handler om hva vi kan forvente når vi etterspør faglige og kvalitative tall, ikke bare noen funderte tall som noen har tenkt på et eller annet sted, og som vi ikke vet om.

Jeg må svare statsråden på en ting som han utfordret meg på, og det var hva Fremskrittspartiet tenkte om jernbanereformen. Hva da med Flytoget? Fremskrittspartiet har aldri sagt at vi skal legge ned den strekningen. Tilbringertjenesten skal bestå. Det er jo det viktigste, men det er ikke dagens regjering så opptatt av. De er opptatt av å snakke om hva Fremskrittspartiet ville gjøre med reformen og konkurranse, og så svarer de med å legge ned tilbudet. Det er det man gjør. Det blir et dårligere tilbud.

Jeg skulle ønske at det ble fokusert litt mer på å få dette fram og få en ordentlig debatt om noe som engasjerer så mange mennesker, og som handler om så mange mennesker. Da vil jeg også nevne, angående Flytoget – all ære til Flytoget, og det har jeg også sagt – at de tidligere har sagt at de har vært en krevende kunde, og det har også Bane NOR sagt. Nettopp derfor har de blitt så gode på punktlighet, for de passer på vedlikehold, også på skinnegangen, når noe er feil.

Det er jo veldig spesielt: Vestre var på markeringen av Flytogets jubileum for tre måneder siden, da det var bursdagsfeiring. Jeg var til stede der, og næringsminister Vestre mente at det kanskje burde hete «gull»-toget, og man skulle jobbe aktivt for at det skulle bestå i framtiden. Da vil jeg gjerne høre hva samferdselsministeren mener. Er han enig med Vestre i at det skal bestå i framtiden, som tilbringertjeneste, eller er han enig med seg selv i at det skal legges ned, og da kanskje allerede fra 2025?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:31:27]: Det har vært en interessant debatt med mange store ord. Det er vel

tredje gangen vi har den eksakt samme debatten. Det kan være nyttig, men jeg tenker at debatten i hvert fall fortjener noen fakta. Min påstand, som jeg mener at jeg kan underbygge, er at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke har noen omsorg for selskapet Flytoget. De hadde lagt opp til en politikk hvor det ikke ville være mulig å sikre Flytoget å ha ruteleier for å transportere i direkte tilbringertjeneste i framtiden. Det ville måtte gå ut i markedet. Da kan man jo tenke seg at det ikke alltid er sånn at man kan vinne et anbud, og i hvert fall ikke på forhånd. Så den voldsomme begeistringen nå er nok bitte lite grann hul.

Det er også greit å minne om at det er en historie og en utvikling, og verden stopper jo ikke å utvikle seg. Flytoget kom fra NSB, så ble det et eget selskap. Til Høyre og andre: Verden ikke er lik 1998. Verden forandrer seg. Det er litt underlig at Høyre er så konservative at man ikke kan utvikle ny politikk for en ny tid.

Det er et faktum at vi nå har kapasitetsutfordringer i jernbanen. Min oppgave er å løse det, slik at de vanlige togpendlerne får et godt tilbud, samtidig som vi klarer å ivareta et godt togtilbud for passasjerene til Gardermoen. Det er fullt mulig. Da er det greit å minne om at i de opsjonene som ligger i avtalene med Vy, ligger det også muligheter for at flere byområder skal få direktekobling mot Gardermoen, altså at flere får bedre tilbud til Gardermoen enn i dag.

Jeg tenker også at det er greit å si noe om direktetildeling, i hvert fall minne om det som var fakta. Det er riktig, som det ble sagt i salen, at jeg var åpen for at både Vy og Flytoget kunne være aktører der, og det var de også, men som det ble beskrevet her fra talerstolen, kom Vy med et forslag som var å løse hele oppdraget til en lavere kostnad, og Jernbanedirektoratet fant at det var det beste alternativet. Til debatten: Det er Jernbanedirektoratet og fag jeg lener meg på i de beslutningene vi tar. Det betyr ikke at det ikke er ideologi i denne salen, men den ideologien er relativt fordelt. Høyresiden har også ideologi, slik vi har, som sosialdemokrater.

Bare en liten kommentar til det med ERTMS: Det er et prosjekt som det kommer til å ta ti år å implementere, så jeg har ikke sagt at det skal fjernes fra vokabularet i

morgen. Det er et tiårig prosjekt, så Jernbane-Norge er ikke ferdig bygd. Dette kommer til å bli veldig bra. Beslutningen om hva vi skal gjøre med Flytoget, er ikke tatt.

Presidenten [11:34:26]: Sak nr. 2 er omme. Det ringes til votering.

...

Presidenten [11:42:48]: Stortinget er da klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Sakene nr. 1 og 2 var interpellasjoner.

Sak nr. 3 [11:42:56]

Referat

- (164) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Freddy André Øvstegård om en rausere pleiepengeordning (Dokument 8:71 S (2023–2024))
- (165) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Bård Hoksrud, Silje Hjemdal og Frank Edvard Sve om sikre krigsseilerne en verdig alderdom (Dokument 8:72 S (2023–2024))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes arbeids- og sosialkomiteen.
- (166) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Dagfinn Henrik Olsen om fullfinansiering av statlig påførte utgifter til kommunene (Dokument 8:70 S (2023–2024))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
- (167) Sømløse kollektivreiser (Dokument 3:10 (2023–2024))
- (168) Informasjonssikkerhet i forskning innenfor kunnskapssektoren (Dokument 3:11 (2023–2024))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten [11:43:18]: Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.44.

